

НАРЕДБА № 23 от 17.05.2001 г. за условията и изискванията за представяне на хранителната информация при етикетирането на храните

Издадена от министъра на здравеопазването, обн., ДВ, бр. 53 от 12.06.2001 г., в сила от 13.06.2002 г.

Раздел I

Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определят условията и изискванията за представяне на хранителна информация при етикетирането на храните с цел защита на потребителите срещу невярна и подвеждаща информация.

Чл. 2. Хранителната информация при етикетирането на храните включва:

1. данни за енергийната стойност и съдържанието на хранителни вещества;
2. претенции за специални хранителни свойства на храните, наричани по-нататък "хранителни претенции".

Чл. 3. (1) Представянето на хранителна информация при етикетирането на храните е доброволно.

(2) Обявяването на енергийната стойност и съдържанието на хранителни вещества е задължително само за храни, за които се предявяват хранителни претенции.

Чл. 4. Тази наредба се прилага за:

1. храните, които се предлагат на крайния потребител;
2. храните, предназначени за снабдяване на заведенията за обществено хранене.

Чл. 5. Изискванията към представяне на хранителната информация по тази наредба не се отнасят до:

1. бутилираните натурални минерални и трапезни води;
2. добавките към храната.

Раздел II

Общи изисквания за представяне на хранителна информация при етикетиране на храните

Чл. 6. Хранителната информация върху етикетите трябва задължително да бъде представена на български език, да бъде конкретна и лесно разбираема за потребителите.

Чл. 7. (1) Хранителната информация трябва да бъде представена на едно място върху етикета или опаковката на храната и да бъде изписана по неизтриваем начин.

(2) Данните за енергийната стойност и съдържанието на хранителни вещества трябва да се представят в таблична форма, а ако големината на етикета не позволява такъв начин на представяне - в линейна последователност.

Раздел III

Специални изисквания при представяне на хранителна информация при етикетиране на храните

Чл. 8. (1) Хранителната информация при етикетиране на храните по чл. 2, т. 1 може да бъде основна или разширена.

(2) Основната информация включва данни за:

1. енергийната стойност;
2. количества на белтък, въглехидрати и мазнини.

(3) Разширената информация включва данни за:

1. енергийната стойност;

2. количества на белтък, въглехидрати, захари, мазнини, наситени мастни киселини, хранителни влакнини и натрий.

(4) Към основната или разширена информация може да се обяви и количеството на едно или повече от следните хранителни вещества:

1. нишесте;
2. поливалентни алкохоли;
3. мононенаситени мастни киселини;
4. полиненаситени мастни киселини;
5. холестерол;
6. всеки витамин и/или минерално вещество, включени в приложение № 1.

(5) Съдържанието на витамините и минералните вещества се обявява при условие, че количеството им в 100 г (100 мл) храна или една опаковка, предназначена за еднократен прием, е най-малко 15 % от съответните референтни стойности за хранителен прием съгласно приложение № 1.

Чл. 9. (1) При непакетираните храни, предназначени за крайния потребител или за снабдяване на заведения за обществено хранене, хранителната информация включва само основна информация за енергийната стойност и хранителни вещества съгласно чл. 8, ал. 2.

(2) Хранителната информация по ал. 1 се представя на подходящо място, което е видно за потребителя, при спазване изискванията на чл. 7.

Чл. 10. Енергийната стойност се изчислява чрез прилагане на следните фактори на превръщане за:

1. въглехидрати - 4,0 ккал/г (17 кДж/г);
2. поливалентни алкохоли (сорбитол, манитол, ксилитол и др.) - 2,4 ккал/г (10 кДж/г);
3. белтъци - 4,0 ккал/г (17 кДж/г);
4. мазнини - 9,0 ккал/г (37 кДж/г);
5. алкохол (етанол) - 7,0 ккал/г (29 кДж/г);
6. органични киселини - 3,0 ккал/г (13 кДж/г).

Чл. 11. (1) Енергийната стойност и съдържанието на хранителни вещества се изразява чрез числени стойности в следните мерни единици:

1. енергия - килокалории (ккал) и килоДжаули (кДж), като 1 ккал е равна на 4,184 кДж;
2. белтъци, въглехидрати, мазнини, влакнини и натрий - грамове (г);
3. холестерол - милиграми (мг);
4. витамини и минерали - съгласно приложение № 1.

(2) Съдържанието на витамините и минералите се обявява и като процент от съответните референтни стойности за хранителен прием съгласно приложение № 1.

Чл. 12. (1) Енергийната стойност и съдържанието на хранителни вещества се изразява на 100 г или на 100 мл храна.

(2) Към информацията по ал. 1 може да се обявяват и данни за енергийната стойност и съдържанието на хранителни вещества за:

1. еднократен прием, количествено определен върху етикета;
2. единична опаковка.

(3) Когато единичната опаковка по ал. 2, т. 2 е включена в групова потребителска опаковка, на груповата потребителска опаковка се обявява броят на единичните опаковки.

Чл. 13. Обявените енергийна стойност и съдържание на хранителни вещества трябва да се отнасят за готовата за консумация храна.

Чл. 14. При обявяване съдържанието на захари и/или поливалентни алкохоли и/или нишесте е необходимо тази информация да бъде предшествана от обявяване съдържанието на въглехидрати по следния начин: "въглехидрати (г), от които: захари (г); поливалентни алкохоли (г); нишесте (г)".

Чл. 15. При обявяване на количеството и/или вида на мастните киселини и/или количеството на холестерола тази информация е необходимо да бъде предшествана от обявяване на общото съдържание на мазнини по следния принцип: "мазнини (г), от които: наситени мастни киселини (г); мононенаситени мастни киселини (г); полиненаситени мастни киселини (г); холестерол (мг)".

Чл. 16. Когато е обявено количеството на полиненаситените мастни киселини и/или мононенаситените мастни киселини и/или холестерола, задължително се обявява и количеството на наситените мастни киселини.

Чл. 17. Обявените енергийна стойност и съдържание на хранителни вещества в храните трябва да представляват средни стойности, установени по един от следните начини:

1. анализ на храната от производителя;
2. изчисление въз основа на средни стойности на използваните хранителни съставки на базата на публикувани данни или на извършен анализ от производителя;
3. изчисление въз основа на публикувани общоприети данни за химическия състав на хранителния продукт.

Чл. 18. Хранителните претенции по чл. 2, т. 2 може да се отнасят до:

1. енергийната стойност и/или съдържанието на хранителни вещества;
2. сравняване нивата на енергийната стойност и/или съдържанието на хранителни вещества на две или повече храни (сравнителни претенции);
3. функционално въздействие на хранителни вещества.

Чл. 19. (1) Разрешават се само хранителни претенции, които се отнасят за енергийната стойност, за белтъците, въглехидратите, мазнините, хранителните влакнини, включително техните видове и съставки, за витамините и минералните вещества, посочени в приложение № 1, и за натрия.

(2) При хранителна претенция по ал. 1, отнасяща се за хранителните вещества, задължително се обявява тяхното съдържание.

(3) При хранителна претенция, отнасяща се до захарите, наситените мастни киселини, хранителните влакнини или натрия, се обявява разширената хранителна информация по чл. 8, ал. 3.

Чл. 20. Претенциите относно енергийната стойност и съдържанието на хранителни вещества в храните трябва да съответстват на условията съгласно приложение № 2.

Чл. 21. В случай, че храната естествено е с ниско съдържание или не съдържа дадено хранително вещество, което е обект на хранителната претенция, това се обявява с израза "храна с ниско съдържание на" или "храна несъдържаща", следван от наименованието на веществото.

Чл. 22. (1) Сравнителна претенция се разрешава при условие, че сравняваните храни са различни разновидности на една и съща храна или принадлежат към една и съща група храни.

(2) Разликите в енергийната стойност и съдържанието на хранителни вещества в сравняваните храни трябва да са изразени количествено.

(3) Непосредствено до сравнителната претенция трябва да бъде обявена следната информация:

1. обявеното различие, отнасящо се за едно и също количество на сравняваните храни, което може да бъде изразено като относителен дял в проценти (части) или в абсолютни стойности;

2. храната/храните, с които дадената храна се сравнява; храната/храните трябва да са описани по начин, който дава възможност да бъдат лесно разпознати от потребителите.

(4) Сравняването се извършва въз основа на:

1. относителна разлика най-малко 25 % в енергийната стойност или съдържанието на хранителни вещества;

2. минимална абсолютна разлика в енергийната стойност и/или съдържанието на хранителни вещества, еквивалентна на количеството, съответстващо на условията за "ниско съдържание" или "източник" съгласно приложение № 2.

Чл. 23. Претенции за функционално въздействие на хранителни вещества се разрешават при условие, че:

1. се отнасят за незаменими хранителни вещества, които са включени в приложение № 2, и за тези, за които има определени референтни стойности за хранителен прием съгласно Наредба № 16 от 1994 г. за физиологични норми за хранене на населението (ДВ, бр. 64 от 1994 г.);

2. хранителните вещества, обект на претенцията, са с "високо съдържание" в храните съгласно претенциите и условията по приложение № 2;

3. се основават на широко потвърдени научни данни, които се подкрепят от компетентните институции.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на тази наредба:

1. "хранително вещество" е всяка субстанция, нормално консумирана като съставка на храните, която осигурява енергия или е необходима за растежа, развитието и поддържането на

живота на човека, или чийто дефицит предизвиква определени биохимични или физиологични промени;

2. "незаменимо хранително вещество" е хранително вещество, което не може да бъде синтезирано в организма на човека или се синтезира в малки количества, които не могат да задоволяват физиологичните потребности, и задължително трябва да бъде прието с храната;

3. "белтък" е белтъчното съдържание на храната, изчислено по формулата: белтък = общ азот (определен по метода на Kjeldahl) x 6,25;

4. "въглехидрати" са всички въглехидрати, които се метаболизират в организма на човека (с изключение на хранителните влакнини); към въглехидратите се включват условно и поливалентните алкохоли;

5. "захари" са всички моно- и дизахариди, съдържащи се в храните, с изключение на поливалентните алкохоли;

6. "хранителни влакнини" са растителни полизахариди и лигнин, които са резистентни към хидролизата, протичаща под въздействието на храносмилателните ензими;

7. "мазнина" са всички липиди, включващи триглицеридите, фосфолипидите и холестерола;

8. "наситени" са мастните киселини без двойна връзка;

9. "мононенаситени" са мастните киселини с една цис- двойна връзка;

10. "полиненаситени" са мастните киселини с две и повече неспрегнати (цис-) двойни връзки;

11. "средна стойност" е стойността, която отговаря най-точно на количеството на хранителното вещество, съдържащо се в храната, и отразява вариабилността на реалната стойност, свързана със сезонното вариране, вида на обработката на храната и въздействието на други фактори;

12. "хранителна претенция относно енергийната стойност и съдържанието на хранителни вещества" е всяко представяне и всяко рекламно съобщение, което констатира, предполага или загатва, че храните имат особени хранителни свойства, свързани с: енергията (калорична стойност), която доставят като намалена или увеличена стойност или не доставят и/или хранителните вещества, които съдържат, съдържат в редуцирани или увеличени пропорции или не съдържат; указанието за качества или количество на определено вещество не представлява хранителна претенция;

13. "сравнителна претенция" е хранителна претенция, свързана със сравняване нивата на енергийната стойност и/или съдържанието на хранителни вещества на две или повече храни;

14. "претенция за функционално въздействие на хранителни вещества" е хранителна претенция, която отразява физиологичната роля на дадено хранително вещество за растежа, развитието и нормалните функции на организма;

15. "добавки към храната" са таблетки, капсули, прах или течности, които са съставени от или съдържат хранителни вещества и/или други подходящи за хранителна употреба биологично активни субстанции като допълнение към консумираната храна.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. Тази наредба влиза в сила една година след обнародването ѝ в "Държавен вестник".

§ 3. След влизане в сила на наредбата се забранява търговията с храни, хранителната информация при етикетирването на които не отговаря на изискванията ѝ.

§ 4. Контролът по изпълнението на изискванията по тази наредба се осъществява от органите на Държавния санитарен контрол съгласно Закона за храните.

§ 5. Тази наредба се издава на основание чл. 10, ал. 2 от Закона за храните и е съгласувана с министъра на земеделието и горите и министъра на икономиката.

Приложение № 1 към чл. 8, ал. 4

Референтни стойности за хранителен прием (средно дневно) на белтък, витамини и минерални вещества за използване като база при етикетиране

Белтък, г	50	Витамин В12, мкг	1
Витамин А, мкг	800	Биотин, мг	0,15
Витамин D, мкг	5	Пантотенова киселина, мг	6
Витамин Е, мг	10	Калций, мг	800
Витамин С, мг	60	Фосфор, мг	800
Тиамин, мг	1,4	Желязо, мг	14
Рибофлавин, мг	1,6	Магнезий, мг	300
Ниацин, мг	18	Цинк, мг	15
Витамин В6, мг	2	Йод, мкг	150
Фолацин, мкг	200		

Приложение № 2 към чл. 20

Условия за претенциите относно енергийната стойност и съдържанието на хранителни вещества в храните

Компонент	Претенция	Условия
1	2	3
Не повече от:		
Енергия	Ниско съдържание	™40 ккал (179 кДж) на 100 г (храни с твърда консистенция) ™20 ккал (80 кДж) на 100 мл (течности)
Мазнини	Ниско съдържание	™3 г на 100 г (храни с твърда консистенция) ™1,5 г на 100 мл (течности)
	Без мазнини (несъдържаща мазнини)	0,15 г на 100 г/мл
Наситени мастни киселини	Ниско съдържание	™1,5 г на 100 г (храни с твърда консистенция) ™0,75 г на 100 мл (течности)
Холестрол	Ниско съдържание	™10 % от енергийната стойност ™20 мг на 100 г (храни с твърда консистенция) ™10 мг на 100 мл (течности) ™10 % от енергийната стойност
и по-малко от:		
		™1,5 г наситени мастни киселини на 100 г (храни с твърда консистенция)

		™0,75 г наситени мастни киселини на 100 мл (течности)
		™10 % от енергийната стойност
Захари	Без захари (несъдържа- ща захари)	0,5 г на 100 г/мл
Натрий	Ниско съдържание	120 мг на 100 г
	Много ниско съдържание	40 мг на 100 г
	Без натрий (несъдържа- ща натрий)	5 мг на 100 г
	Не по-малко от:	
Белтък	Източник	™10 % от РСХП* на 100 г (храни с твърда консистенция)
		™5 % от РСХП на 100 мл (течности)
		5 % от РСХП на 100 ккал (12 % от РСХП на 1 МДж)
	Високо съдържание	два пъти по-високи стойности, определени за "източник"
Витамини и Минерални вещества	Източник	™15 % от РСХП на 100 г (храни с твърда консистенция)
		™7,5 % от РСХП на 100 мл (течности)
		™5 % от РСХП на 100 ккал (12 % от РСХП на 1 МДж)
	Високо съдържание	2 пъти по-високи стойности от тези за "източник"
Храни- телни влакнини	Източник	3 г на 100 г или 1,5 г на 100 ккал или на прием
	Високо съдържание	6 г на 100 г или 3 г на 100 ккал

*Референтни стойности за хранителен прием (средно дневно). Референтните стойности за хранителен прием, които с прилагат при етикетирание на храните, са представени в приложение № 1.